

АГРАРНИЯТ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ ПО МЯРКА 111 ОТ ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2007-2013 Г.

Тоня Георгиева
Аграрен университет – Пловдив

Резюме. В статията са отразени и анализирани резултатите от анкетно проучване с 64 земеделски производители, които получават професионално обучение в 150-часов курс по „Отглеждане на житни, бобови и технически култури“, организиран от Аграрен университет – Пловдив, в рамките на проект по Мярка 111 от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. (Договор № 29/111/00013). Проучването установява степента на участие на земеделски производители в различни форми на квалификация и преквалификация, потребността им от проведеното обучение, оценка на нивото на организация и степента на мотивация за продължаващо обучение в контекста на Ученето през целия живот.

Keywords: lifelong learning, professional qualification, Agricultural University – Plovdiv, Centre for continuous education

Увод

Аграрният университет – Пловдив, е с дългогодишна традиция в обучението на специалисти с висше образование в областта на селското стопанство, икономиката и туризма. В Центъра за продължаващо обучение към университета има и натрупани традиции при организиране на допълнително обучение за студенти, както и за придобиване на нова професионална квалификация или преквалификация на завършили специалисти. След приемане на доклада от Европейския съвет през 2004 г. „Образование и обучение 2010 – успехът на Стратегията от Лисабон се крепи на спешни реформи“, политиката на учене през целия живот (Lifelong learning) стана водеща в образователните реформи в Европейския съюз¹⁾. В унисон с тези послания и особено след приемането на Националната стратегия за учене през целия живот (УЦЖ) за периода 2008-2013 година²⁾, Аграрният университет активно участва в различни инициативи, европейски програми и

други, свързани с предоставяне на образователни услуги на всички желаещи, без оглед на степен на образование, възраст, вероизповедание, пол и др. Разбира се, със специално внимание се отнасяме към образователните потребности на земеделските производители. Това мотивира участието на Центъра в Програмата за развитие на селските райони (2007-2013 г.). С първия проект по Мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“, подаден през 2008 г. и утвърден през 2010 г. с Договор № 29/111/00013, Центърът предложи на земеделските производители дългосрочни и краткосрочни курсове в 10 различни тематики с продължителност 150 часа и 30 часа. Обучението в тях е задължително условие за кандидатстване за субсидии по мерки 112, 214, 141 от ПРСР³⁾.

С направеното проучване **се цели** да се установи потребността на земеделците от това обучение, да се оцени степента на участие на производителите в различни форми за професионална квалификация, и/или мотивацията им за включване в такива след преминаване на обучението, а така също да се проучи нивото на цялостната организация на курсовете с оглед усъвършенстване на бъдещата работа в Центъра.

Методика: От общо 307 земеделски производители, обхванати в различни тематики по проекта, в това проучване (следва продължение) са включени 64 курсисти от цялата страна, които преминаха обучение в 150-часов курс №1 „Отглеждане на житни, бобови и технически култури“. Те са разпределени по групи: 2 групи по 15 курсисти в Аграрния университет - Пловдив, една група от 14 души – изнесено обучение в Павликени и 20 души – изнесено обучение в Балчик. Всички групи са провели обучението в рамките на 5 учебни седмици всяка, като са вместени в общ график в периода от 19 септември до 23 декември 2011 г.

За целите на проучването е изготвен предварително анкетен лист, който всеки участник попълва анонимно след връчване на удостоверението за завършено обучение (*Приложение 1*).

Резултати и техният анализ:

От данните в Табл. 1 се вижда, че в този курс участват пропорционално мъже и жени (30 мъже и 34 жени), като преобладаващият състав е със средно образование – 67,2%. Двадесет души (31,3%) имат висше образование, което говори за сравнително високо образователно ниво на земеделските производители, а само един курсист (1,5%) е с основно образование. От анкетираните курсисти общо 46 са във възрастовата граница между 24 и 34 години, а 17 са на възраст между 35 и 44 години. Само един земеделски производител, на възраст над 45 години, се възползва от възможностите, които предлага Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

Таблица 1. Резултати от анкетно проучване на земеделски производители – отговори на въпрос № 1 от анкетния лист

Въпрос	Отговор	Възраст, години			Образование		
Участвали ли сте в някаква форма за допълнително обучение, квалификация или преквалификация в последните две години?		24-34	35-44	45-64	Висше	Средно	Основно
Мъж	Да!	1	1	1	1	2	-
	Не!	25	2	-	7	19	1
Жена	Да!	4	2	-	3	3	-
	Не!	16	12	-	9	19	-

Отговорите на първи въпрос в анкетата „Участвали ли сте в някаква форма за допълнително обучение, квалификация или преквалификация в последните две години?“ ни дава основание да съберем и анализираме актуална информация за равнището на активно заетото в селското стопанство население в различни форми на учене през целия живот. В контекста на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 г. България се стреми да постигне 5%, при базова стойност през 2007 г. 1,3%. Нашите данни показват сравнително висок процент на участие на земеделските производители в такива форми – около 14%. Считаме, че за този факт съдействат и някои условия в Програмата за развитие на селските райони, касаещи особено млади фермери. За да получат субсидии по някои от мерките на програмата, те са задължени да повишават професионалната си квалификация в различни по продължителност курсове.

Таблица 2 представя нашите резултати от анкетирането, свързани с отговора на въпроса „Как оценявате необходимостта от обучението в 150-часовия курс, в който сте включен сега?“ Предварителното формулиране на отговорите е направено на базата на изказани очаквания или коментари от курсистите месеци преди началото на курса – още при подаване на заявленията си за участие в обучението. За съжаление, често се налагаше да опровергавахме нагласите на земеделските производители „... че това е нещо, което им губи времето; ... че „сега“ не е най-подходящото време“; ... че те всичко си знаели, но Фондът ги задължава“ и т.н. За наше удовлетворение в края на обучението нито един от анкетираните не потвърди подобно изявление, въпреки че им беше предоставена такава възможност чрез третия възможен отговор („Досадно задължение“). Приемаме това за много сериозно постижение в хода на работата на преподавателския и административен екип на проекта, реализирал на съответното ниво курса. Повече от 48% от мъжете и 30% от жените определят обучението като „Много наложително, за да получат необходимия минимум знания“. Останалите го определят като „Полезно, получавам някои нови знания“. Считаме, че тази констатация е много висока оценка от една страна на предложената учебна програма, а от друга страна – на умело подбрения преподавателски екип.

Таблица 2. Резултати от анкетно проучване на земеделски производители - отговори на въпрос №2 от анкетния лист

Въпрос	Отговор	Възраст години			Образование		
		24-34	35-44	45-64	Висше	Средно	Основно
Как оценявате необходимостта от обучението в 150-часовия курс, в който сте включен/а сега?							
Мъж	Много наложително, за да получа необходимите минимум знания!	14	-	1	4	10	1
	Полезно, получавам някои нови знания!	13	3	-	5	11	-
	Досадно задължение!	-	-	-	-	-	-

От третия въпрос (Таблица 3) и събраните отговори могат да се направят някои анализи, свързани с организацията на обучението, реализирана от екипа на Центъра за продължаващо обучение. Оценката „На много високо ниво!“ дават 43-ма участници в курсовете (67%). Останалите 1/3 от обучаемите дават „Добро ниво“ на организацията. Никой от участниците не е направил някаква забележка или препоръка. Всичко това, разбира се, мотивира управленския и преподавателски екип на Центъра за продължаващо обучение към АУ за създаване на същата стройна организация при реализиране на следващия спечелен проект по Мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.

Таблица 3. Резултати от анкетно проучване на земеделски производители - отговори на въпрос №3 от анкетния лист

Въпрос	Отговор	Възраст години			Образование		
		24-34	35-44	45-64	Висше	Средно	Основно
Как оценявате организацията на Вашето обучение?							
Мъж	На много високо ниво!	20	4	1	6	18	1
	Добро ниво!	7	-	-	3	4	-
	Имам забележки и препоръки.....	-	-	-	-	-	-
Жена	На много високо ниво!	7	11	-	6	12	-
	Добро ниво!	12	2	-	5	9	-
	Имам забележки и препоръки.....	-	-	-	-	-	-

Задаването на последния въпрос има за цел провокиране на желание за по-сериозно изучаване на земеделски дисциплини (Таблица 4). В хода на работата си преподавателите положиха максимум от своите педагогически умения да мотивират курсистите към задълбочаване на знанията и уменията им в избраната от тях област на земеделието. Те успяха да формират определен интерес към професията на агронома или аграрикономиста, в резултат на което повече от 1/3 от анкетираните (34%) изразяват мотивирано намерение да учат в Аграрния университет. По-голямата част от тях (18 от 22 общо) са във възрастовата граница от 24 до 34 години, което ги определя като по-надеждната група, с която Центърът ще продължи да работи. 9% (6 курсисти) ще имат нужда от допълнително обучение при кандидатстудентските изпити, което също е част от дейността на Центъра за продължаващо обучение.

Таблица 4. Резултати от анкетно проучване на земеделски производители – отговори на въпрос №4 от анкетния лист

Въпрос	Отговор	Възраст години			Образование		
		24-34	35-44	45-64	Висше	Средно	Основно
Бихте ли продължили образованието си в някои от бакалавърските програми на Аграрния университет – Пловдив?							
Мъж	Да, мотивиран/а съм да уча в Аграрния университет.	10	1	-	5	6	-
	Да, ако някой ми помогне с подготовката за кандидат-студентските изпити.	2	-	-	-	2	-
	Не, предпочитам само кратки курсове.	11	2	1	3	10	1
	Не, нямам нужда	5	1	-	2	4	-
Жена	Да, мотивиран/а съм да уча в Аграрния университет.	5	-	-	1	4	-
	Да, ако някой ми помогне с подготовката за кандидат-студентските изпити.	1	3	-	-	4	-
	Не, предпочитам само кратки курсове.	10	8	-	6	12	-
	Не, нямам нужда	3	1	-	3	1	-

Краткосрочните курсове определено привличат вниманието на земеделците. От общо анкетираните 64 души, 14 мъже и 18 жени предпочитат кратките курсове, което предоставя нова ниша за екипа на Центъра – своевременно удовлетворяване на образователните потребности на заетите в земеделското производство млади хора. Под 10% са анкетираните, които категорично заявяват, че нямат нужда от допълнително обучение.

В резултат на направения анализ на анкетите на участниците само в една от предлаганите тематики за 150-часовите курсове, организирани в Аграрния университет, могат да се направят следните *изводи*:

1. Младите земеделски производители, които се занимават основно с отглеждане на полски култури – житни, бобови и технически, имат сравнително високо образователно ниво. Повече от 30% от тях имат висше образование в друга област, а останалите са със средно и средно специално образование.

2. Около 14% от земеделските производители са участвали в различни форми за повишаване на професионалната си квалификация в последните две години.

3. Всички курсисти оценяват обучението като полезно за получаване на минимум от необходимите знания, а някои (48% от мъжете и 30% от жените) го определят дори като „много наложително“.

4. При организиране на 150-часовия курс по „Отглеждане на житни, бобови и технически култури“ в 4 групи с общо 64 участници, управленският екип на проекта на АУ по Мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ от Програмата за развитие на селските райони (Договор № 29/111/00013) получава най-висока оценка от 67% от курсистите и добра оценка от останалите.

5. След завършване на задължителния за „младите фермери“ 150-часов курс, около 30% декларира мотивирано желание да учат в Аграрния университет, а 50% предпочитат кратките курсове. И двете групи са ново предизвикателство пред Центъра за продължаващо обучение. В тази връзка предстои конкретно проучване на интересите и предлагане на подходящи форми за продължаващо обучение на земеделските производители.

Заклучение

Университетът създава много благоприятна педагогическа среда за начална и продължаваща професионална квалификация на земеделските производители, защото:

- На едно място се организира и ползва академичен потенциал, специализиран в различни професионални области;

- Академичният педагогически състав има дългогодишен опит в работа с категорията „Възрастни“ обучаеми;

- Академичният педагогически състав има най-тесната връзка с последните постижения на науката в съответната област. Нещо повече – той генерира новостите.

- Академичният педагогически състав поддържа непрекъсната връзка с потребностите на практиката – той я обслужва чрез научните си постижения.

- Университетската педагогическа среда е мощен фактор за мотивиране на земеделските производители за продължаване на образованието си в по-високи степени, за усъвършенстване на компетенциите си чрез използване на различните форми за продължаващо обучение, за използване на възможностите за непосредствени консултантски услуги в университетите.

Приложение 1

АНКЕТЕН ЛИСТ

Уважаеми курсисти,

Управленският екип на проект с идентификационен номер 29/111/00013 от Мярка 111 от ПРСР има удоволствието да Ви благодари за оказаното доверие при избора на обучителна организация по Мярка 111 от ПРСР и Ви предлага кратка анкета, отразяваща Вашето отношение към проведеното обучение.

1. Участвали ли сте в някаква форма за допълнително обучение, квалификация или преквалификация в последните две години (2010- 2011)?

☐ Да. (Къде? По каква тема?
.....

☐ Не: (Нямам потребност. Не зная към кого да се обърна.

2. Как оценявате необходимостта от обучението в 150-часовия курс, в който сте включен/а сега:

- ☐ Много наложително, за да получа необходимите минимум знания;
- ☐ Полезно, получавам някои нови знания;
- ☐ Досадно задължение

3. Как оценявате организацията на Вашето обучение?

- ☐ На много високо ниво;
- ☐ Добро ниво;
- ☐ Имам забележки и препоръки:
.....
.....

4. Бихте ли продължили образованието си в някои от бакалавърските програми на Аграрния университет – Пловдив?

- ☐ Да, мотивиран/а съм да уча в Аграрния университет;
- ☐ Да, ако някой ми помогне с подготовката за кандидат-студентските изпити;
- ☐ Не, предпочитам само кратки курсове;
- ☐ Не, нямам нужда.

Вашата възраст е в интервала: ☐ 24-34 г.;
☐ 35-44 г.;
☐ 45-64 г.;
☐ 65+ г.

Вашият пол:

- ☐ Мъж;
☐ Жена;

Вашето образование:

Благодаря Ви сърдечно и Ви желая успешна реализация в земеделското производство!

Доц. д-р Тоня Георгиева

БЕЛЕЖКИ

1. Lifelong learning programme: <http://ec.europa.eu/lfp>
2. Национална стратегия за учене през целия живот (УЦЖ) за периода 2008-2013 г.
3. НАРЕДБА № 23 от 14.07.2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 година (Обн. ДВ. бр. 69 от 5.08.2008 г., изм. ДВ. бр. 56 от 23.07.2010 г., изм. ДВ. бр. 5 от 14.01.2011 г.)

THE AGRICULTURAL UNIVERSITY – PLOVDIV AND VOCATIONAL TRAINING OF FARMERS WITHIN MEASURE 111 UNDER THE RURAL DEVELOPMENT PROGRAMME FOR 2007 – 2013

Abstract: The article displays the analysed results from a survey feedback of 64 farmers undertaking a 150-hour course in “Growing Cereals, Leguminous and Industrial Crops“, organised by the Agricultural University – Plovdiv within a project under the Rural Development Program 2007 – 2013, Measure 111 (Contract No 29/111/00013). The survey specifies the extent of farmers’ involvement in various qualification and retraining forms, the necessity of the training performed, the evaluation of organization level and degree of motivation for continuous education in the Life Long Learning context.

Assos. Prof. Dr. Tonya Georgieva

✉ Agricultural University
Plovdiv, BULGARIA
e-mai: tonia@au-plovdiv.bg